

OPONENTSKÝ POSUDOK NA DIZERTAČNÚ PRÁCU

Mgr. Lenky Němečkovéj Analýza informační podpory uživatelů
z oblasti technických oborů a věd s důrazem na vysokoškolské prostředí
a opírající se o výzkum informačního chování a informačních potřeb
provedený na ČVUT v Praze a VŠCHT Praha

Školitel: Doc. PhDr. Richard Papík, Ph.D.
Oponent: Doc. PhDr. Pavel Rankov, PhD.

Predložený rukopis dizertačnej práce má 235 strán a 5 kapitol (okrem toho aj Predmluva, Úvod, Závěr a pod.). Autorka dizertačnej práce sa zaoberá pomerne širokou doménou informačného správania (čes. chování) vedecko-výskumných pracovníkov z oblasti technických vied, a to s osobitným dôrazom na ich publikačné správanie. Pre odbor knižničná a informačná veda je to problematika mimoriadne dôležitá obzvlášť v nastupujúcej znalostnej spoločnosti.

Doktorandka sa venuje problematike vo všetkých podstatných kontextoch. V kapitole 1 začína mimoriadne podrobnou komparáciou najrôznejších prístupov ku klasifikácii toho, čo sú technické disciplíny. Musím však konštatovať, že považujem za nevhodné v podkapitole 1.1 uvádzať aj register chemických látok CAS Registry Numbers, napriek tomu, že súvisí s databázou COMPENDEX. V akom zmysle by sme CAS mohli aplikovať na tematicko-disciplinárne členenie technických odborov? A naopak, Klasifikace technických oborů dle RIV (s. 34) by patrila do podkapitoly 1.1. Paradoxne, doktorandka na záver obsiahlej kapitoly 1 neponúkla zhrnutie vo forme vlastného návrhu klasifikácie či štruktúry technických odborov.

V podstate musím konštatovať, že k ostatným kapitolám dizertačnej práce nemám už ani takéto drobné výhrady, skôr ma inšpirovali k ich prípadnému doplneniu. Kapitola 2 je vynikajúcim, prehľadným a kritickým sumarizovaním publikácií na tému informačného správania v technických odboroch. Doktorandka v nej okrem iného aj správne konštatuje, že pojem informačná gramotnosť je v prípade jej respondentov (t.j. výskumníkov) nedostatočný a neadekvátny, a aj sama preto pracuje s pojmom „dovednosti“ (skills). V podkapitole 2.2.1.2, konkrétne na s. 47, podľa môjho názoru chýba ešte zmienka o koncepte invisible colleges (do češtiny spravidla prekladané ako neviditeľné univerzity), teda o neformálnych skupinách vedcov, v ktorých prebieha odborná komunikácia (klasické pramene na túto tému napísali D. Crane, D. J. de Solla Price, A. Zuccala). Zaujímavé výsledky prináša prepojenie invisible colleges s aktuálnym nástupom sociálnych sietí alebo prepojenie konceptu invisible colleges s metódou klastrovania (mapovanie vzťahov medzi subjektmi).

Kapitola 3 definuje výskumný cyklus a podáva prehľad základných možností informačnej podpory pre vedecký výskum.

Kapitola 4 prehľadne popisuje vlastný triangulačný výskum doktorandky. Prvý z výskumov je analýzou webových prezentácií knižníc popredných vysokých škôl – toto pomenovanie siete v súvislosti s týmito výskumno-vzdelávacími inštitúciami nie je úplne presné, ale v češtine ani slovenčine lepšie nemáme, a napokon tieto inštitúcie si doktorandka zvolila na základe hodnotenia QS World University Rankings, ktoré tiež považuje MIT či Caltech za univerzity.

Druhý a hlavný výskum bol realizovaný formou pološtruktúrovaného rozhovoru s pracovníkmi ČVUT (s jedinou výnimkou). Výber tejto metodiky považujem za vhodný, ale domnievam sa, že bolo chybou nechať sa odradiť respondentom predvýskumu, ktorý „nebyl svolný k audio nahrávání rozhovoru, proto bylo přistoupeno k zapisování poznámek“. Vzhľadom na tému rozhovoru predpokladám, že iní respondenti by s nahrávaním problém nemali, čo napokon nepriamo vyplynulo doktorandke aj z dotazníkov („Někteří respondenti se i přesto podepsali svým jménem, nebo e-mailovou adresou, z čehož lze usoudit, že anonymitě nepřikládali příliš velkou váhu“).

Tretím výskumom bola v istom zmysle k prechádzajúcemu výskumu komparatívna „kvalitatívni sonda do informačního chování zaměstnanců v průmyslu“. Výskum doktorandky priniesol podnetné výsledky, napr. o motivácii k publikovaniu, ale zaujímavý je aj relatívne konzervatívny prístup výskumníkov k sociálnym sieťam (sú de facto len doplnkom).

K interpretácii výsledkov vlastného výskumu mám taktiež len drobnú výhradu: myslím, že by prospela priama komparácia vlastných zistení s tým, čo uvádzajú iní autori v prameňoch (teda spojenie do jedného celku súčasných podkapitol 4.5.1.1 a 4.5.1.2, podkapitol 4.5.2.1 a 4.5.2.2, atď.). Napriek tomu vysoko hodnotím celú zhrňujúcu kapitolu 4.8 a tiež šesť fundovaných okruhov pre doktorandkine „doporučení“ knižničnej praxi v podkapitole 5.2.

Štylistická úroveň práce je dobrá, hoci v texte je niekoľko preklepov, ale hlavne „zabudnutých“ skupín písmen v koncovkách slov (napr. na strane 30: „Experimentální vývoj (vývoj)“, na s. 40: „Právě důraz na roli tvůrce informací poukazuje tato definice na skutečnost“ – má byť zrejme „důrazem“, na s. 102: „bez citování předeš publikace“ – má byť zrejme „předešlé“, na s. 121: „Cílem vysokoškolské prostředí“ – má byť „vysokoškolského“). Doktorandka mala zrejme iba jeden štylistický problém – naformulovať názov práce do prijateľnej dĺžky, pretože názov pozostávajúci z 33 slov, z ktorých 2 sú skratky, je neštandardný.

K prelomu s. 96-97, kde doktorandka správne upozorňuje na kontroverznosť využívania bibliometrických indikátorov na hodnotenie kvality publikácií dodávam, že, napr. impakt faktor – hoci to nebolo Garfieldovým zámerom – zásadne vplýva na publikačné správanie, pretože ho aplikujú evaluačné systémy typu VaVal.

Výsledky tejto dizertačnej práce navrhujem určite publikovať takými kanálmi, aby sa dostali aj mimo tradičného knihovníckeho prostredia, najmä k najvyšším úrovňam manažmentu vedy, výskumu a školstva v ČR.

Konštatujem, že **predložená dizertačná práca Mgr. Lenky Němečkovej** Analýza informační podpory uživatelů z oblasti technických oborů a věd s důrazem na vysokoškolské prostředí a opírající se o výzkum informačního chování a informačních potřeb provedený na ČVUT v Praze a VŠCHT Praha **spĺňa požiadavky** štandardne kladené na dizertačné práce a komisii odporúčam, aby po úspešnej obhajobe **klasifikovala túto prácu hodnotením prospela** a udelila menovanej **vedecko-akademickú hodnosť doktorky filozofie**.

V Bratislave 12.5.2016

Doc. PhDr. Pavel Rankov, PhD.